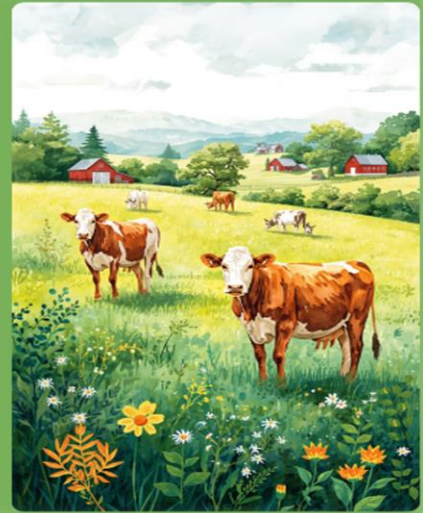

แผนแม่บท ยุทธศาสตร์โค เนื้อ

ประจำปี พ.ศ.2569 -2571

ปศุสัตว์เขต 9 ภาคใต้

ส่วนที่ 1: บทนำ

• ความเป็นมาและความสำคัญ:

พื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดสตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นด้านพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะวิถีชีวิตของประชากรมุสลิม ซึ่งการเลี้ยงโคเนื้อเป็นบทบาทสำคัญทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และศาสนา กล่าวคือ โคเนื้อไม่เพียงเป็นแหล่งรายได้ แหล่งเงินออม และทรัพย์สินทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเท่านั้น แต่ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในพิธีกรรมทางศาสนา โดยเฉพาะเทศกาลกูรบาน ซึ่งก่อให้เกิดความต้องการโคเนื้อที่มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักฮาลาลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาโคเนื้อในพื้นที่ดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งมิติทางเศรษฐกิจและบริบททางสังคมวัฒนธรรมควบคู่กัน

จากข้อมูลสถานการณ์ด้านปศุสัตว์ในช่วงปี พ.ศ. 2563–2568 พบว่า พื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 มีศักยภาพในการพัฒนาโคเนื้อในระดับสูง เนื่องจากมีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคจำนวนมากและมีความผูกพันกับการเลี้ยงสัตว์ในลักษณะวิถีชีวิต อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิตที่ยังอยู่ในระดับต่ำ การเข้าถึงเทคโนโลยีการผสมเทียมและการจัดการฟาร์มยังไม่ครอบคลุม รวมถึงลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังเป็นรายย่อยและขาดการบริหารจัดการเชิงระบบ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดด้านการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ส่งผลให้การเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการเข้าถึงตลาดยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ขณะเดียวกัน บริบทการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปภายใต้ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2571–2575) ได้มุ่งเน้นการยกระดับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) การสร้างโอกาสอย่างทั่วถึง (Inclusivity) การเสริมความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) และการสร้างภูมิคุ้มกัน (Immunity) ต่อความผันผวนของโลกในอนาคต ผ่านการขับเคลื่อน 5 เสาหลัก ได้แก่ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ การพัฒนาทุนมนุษย์ การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม การปฏิรูประบบภาครัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐทุกระดับต้องนำไปปรับใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของตน

ในภาคปศุสัตว์ แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการยกระดับการผลิตโคเนื้อจากระบบดั้งเดิมไปสู่ระบบการผลิตเชิงประสิทธิภาพที่อาศัยองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เช่น การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การผสมเทียม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เช่น การนำมูลโคไปแปรรูปเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดต้นทุนการผลิตแล้ว ยังสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้นการพัฒนาโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ระยะ พ.ศ. 2569–2571 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการส่งเสริมแบบเหมารวมไปสู่การพัฒนาเชิงจำแนกตามศักยภาพของเกษตรกร (Segmentation) โดยยกระดับประสิทธิภาพการผลิตในระดับฟาร์มผ่านแนวคิดเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) และการทำการเกษตรแบบปรานีตที่ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต และยกระดับคุณภาพโคเนื้อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่การผลิตลูกโค การเลี้ยง การแปรรูป และการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยยึดหลัก “ตลาดนำการผลิต” เพื่อรองรับอุปสงค์เฉพาะพื้นที่ เช่น เทศกาล قربان และสร้างโอกาสทางการตลาดที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง โดยพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ปศุสัตว์เขต 9 ให้เป็นช่องทางเลือกการซื้อขายและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มุ่งขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยสู่ “เกษตรมูลค่าสูง” ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล AI และ Big Data การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Zoning by Agreement) และการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเป้า เพื่อให้การพัฒนามีความแม่นยำและเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและยกระดับมาตรฐานการผลิต ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมถึงเครือข่ายเกษตรกร อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้แก่อุตสาหกรรมโคเนื้อตลอดห่วงโซ่ และผลักดันพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 สู่การเป็นแหล่งผลิตโคเนื้อของภาคได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของแผน:

- เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรกรให้เลี้ยงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- เพื่อให้ได้เนื้อโคที่สะอาด ถูกสุขอนามัย และมีความปลอดภัยตามมาตรฐาน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค โดยเชื่อมโยงการพัฒนาระบบการผลิตกับโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน และเชื่องสอาดต้นแบบ เพื่อยกระดับคุณภาพเนื้อโคตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ฟาร์มจนถึงผู้บริโภคอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
- เพื่อพัฒนาระบบตลาดและการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ของเขต 9 เพื่อเชื่อมโยงการซื้อขาย ขยายช่องทางตลาด และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน
- เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากของเสียทางการเกษตร (มูลโค) ตามแนวคิด BCG โดยการแปรรูปมูลโคเป็นมูลโคตากแห้ง ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรและชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 2: การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

2.1 ปัจจัยภายใน (Internal Environment)

จุดแข็ง (Strengths - S):

S1: ฐานการผลิตหลักที่เข้มแข็งและเกื้อกูลต่อวิถีชีวิต: พื้นที่เขต 9 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อมากถึง 115,452 ราย ครอบครองประชากรโคเนื้อรวม 432,660 ตัว โดยมีจังหวัดสงขลา นราธิวาส และปัตตานี เป็นฐานการผลิตสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันในระดับวิถีชีวิตและพฤติกรรมที่มองว่าโคเนื้อคือหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือน

S2: ความโดดเด่นของฐานพันธุกรรม "โคพื้นเมือง": โครงสร้างประชากรโคเนื้อกว่าร้อยละ 78 (จำนวน 337,365 ตัว) เป็นกลุ่มโคพื้นเมือง ซึ่งมีจุดเด่นด้านความสมบูรณ์พันธุ์ ทนทานต่อสภาพอากาศร้อนชื้น ทนทานต่อโรคและแมลงในพื้นที่ภาคใต้ และสอดคล้องกับวิถีการปล่อยเลี้ยงร่วมในสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน

S3: ทักษะและภูมิปัญญาท้องถิ่น: เกษตรกรมีความชำนาญในการดูแลโคตามบริบทของพื้นที่และศาสนา โดยเฉพาะกระบวนการเตรียมความพร้อมสำหรับการผลิตโคเพื่อรองรับเทศกาลสำคัญทางศาสนาอิสลาม

จุดอ่อน (Weaknesses - W):

W1: ความเปราะบางด้านความมั่นคงทางอาหารสัตว์ (Feed Security): เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ยังขาดระบบจัดการอาหารสัตว์ที่มั่นคง โดยมีเพียง 5,087 ราย หรือร้อยละ 4.4 เท่านั้นที่มีแปลงปลูกพืชอาหารสัตว์ ส่งผลให้ต้องพึ่งพาการปล่อยและเล็มตามธรรมชาติซึ่งมีคุณภาพโภชนาการต่ำ และเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคพยาธิจากหญ้าธรรมชาติ ขณะเดียวกันการใช้อาหารขี้มีต้นทุนสูง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเลี้ยง ต้นทุนการผลิต และการเจริญเติบโตของสัตว์โดยตรง

W2: ข้อจำกัดด้านปริมาณโคและระบบสนับสนุนการผลิต: พื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนโคสำหรับรองรับพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นความต้องการสำคัญของตลาดในพื้นที่ ขณะเดียวกันระบบดูแลสุขภาพโคเชิงรุกและการให้บริการผสมเทียมยังไม่ครอบคลุมอย่างทั่วถึง ส่งผลให้การเพิ่มปริมาณและพัฒนาคุณภาพโคยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากร เพื่อยกระดับศักยภาพการผลิตให้เพียงพอ ตรงตามความต้องการของตลาด และสร้างความมั่นคงให้กับอุตสาหกรรมโคเนื้อในระยะยาว

W3: ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและการต่อยอด BCG: พื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ยังขาดโรงฆ่าสัตว์ขนาดเล็ก เชิงต้นแบบ และโครงสร้างพื้นฐานด้าน BCG เช่น ลานตากมูลโคที่ได้มาตรฐาน ทำให้การยกระดับมาตรฐานเนื้อโค การสร้างมูลค่าเพิ่มจากมูลโค และการลดการปล่อยก๊าซมีเทนยังไม่เกิดผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อโอกาสในการเพิ่มรายได้และขยายผลเชิงพาณิชย์ในอนาคต

2.2 ปัจจัยภายนอก (External Environment)

โอกาส (Opportunities - O):

O1: ความต้องการตลาดเฉพาะที่เติบโตต่อเนื่อง: พื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 มีความได้เปรียบจากอุปสงค์ต่อเนื่องเพื่อพิธีกรรมทางศาสนา โดยเฉพาะเทศกาลกุรบาน ซึ่งมีความต้องการสูงและต่อเนื่องในทุกปี นับเป็นตลาดเฉพาะที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตและสร้างรายได้อย่างมั่นคงให้เกษตรกรในพื้นที่

O2: การสนับสนุนเชิงนโยบายสู่เกษตรมูลค่าสูง: นโยบายภาครัฐให้ความสำคัญกับเกษตรมูลค่าสูง เกษตรแม่นยำ และการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ รวมถึงการผลักดัน BCG Economy และเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาโคเนื้อในเขต 9 ทั้งด้านงบประมาณ เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน

O3: ศักยภาพการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่: โคเนื้อในพื้นที่สามารถต่อยอดสู่การแปรรูป การพัฒนาโรงฆ่าสัตว์ขนาดเล็ก เชียงตันแบบ ผลิตภัณฑ์ฮาลาล และการใช้ประโยชน์จากมูลโคตามแนวทาง BCG เช่น ปุ๋ยอินทรีย์และพลังงานชีวภาพ ช่วยเพิ่มมูลค่าและลดของเสียในระบบ

O4: การขยายตลาดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์: การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ของเขต 9 สามารถเชื่อมโยงผู้ผลิต ผู้ซื้อ และเครือข่ายตลาดได้โดยตรง ช่วยเพิ่มช่องทางจำหน่าย สร้างความโปร่งใสด้านราคา และขยายโอกาสสู่ตลาดภายในและภายนอกพื้นที่

อุปสรรค (Threats - T):

T1: ความผันผวนของต้นทุนการผลิต: ราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์และต้นทุนด้านการเลี้ยงมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อกำไรของเกษตรกร โดยเฉพาะรายย่อยที่มีข้อจำกัดด้านเงินทุน

T2: ความเสี่ยงจากโรคระบาดและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: โรคสัตว์และสภาพอากาศแปรปรวนส่งผลต่อสุขภาพสัตว์ คุณภาพอาหารสัตว์ และผลผลิตโดยรวม เพิ่มความไม่แน่นอนต่อระบบการเลี้ยง

T3: การแข่งขันจากโคเนื้อนอกพื้นที่และนำเข้า: โคเนื้อจากภูมิภาคอื่นหรือจากต่างประเทศอาจมีต้นทุนต่ำหรือมีระบบตลาดที่แข็งแกร่งกว่า ทำให้ผู้เลี้ยงในพื้นที่ต้องเผชิญแรงกดดันด้านราคาและส่วนแบ่งตลาด

T4: ข้อกำหนดด้านมาตรฐานและความปลอดภัยที่เข้มงวดขึ้น: แนวโน้มตลาดให้ความสำคัญกับมาตรฐานสุขอนามัย ฮาลาล และการตรวจสอบย้อนกลับมากขึ้น หากพื้นที่ยังขาดโครงสร้างพื้นฐานรองรับ อาจเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตลาดและการสร้างความเชื่อมั่นผู้บริโภคในระยะยาว

สรุปตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) จากผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis

1. พื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 อยู่ในตำแหน่งยุทธศาสตร์เชิงรุก (Aggressive Strategy) เนื่องจากมีจุดแข็งด้านการผลิต โคพื้นเมือง และภูมิปัญญาท้องถิ่น รองรับการผลิตได้ดี
2. มีโอกาสสำคัญจากตลาดเฉพาะ เช่น โคเพื่อพิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนนโยบายภาครัฐด้านเกษตรมูลค่าสูง เทคโนโลยีดิจิทัล และ BCG Economy

3. ควรใช้จุดแข็งในการขยายศักยภาพการผลิตให้ตรงกับความต้องการตลาด โดยเฉพาะการเพิ่มปริมาณและคุณภาพโคในพื้นที่

4. จำเป็นต้องเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เช่น โรงฆ่าสัตว์ขนาดเล็ก เขียงต้นแบบ ลานตากมูลโค และระบบตลาดออนไลน์

5. มุ่งสร้างห่วงโซ่คุณค่าโคเนื้อครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม จนถึงการตลาด เพื่อยกระดับรายได้และความยั่งยืนของเกษตรกรในระยะยาว

จำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและห่วงโซ่คุณค่าแบบครบวงจร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ขยายตลาด และเสริมความยั่งยืนในระยะยาว

ส่วนที่ 3: กรอบยุทธศาสตร์ (Strategic Framework)

การกำหนดทิศทางเพื่อมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ

- **วิสัยทัศน์ (Vision):** “เป็นแหล่งผลิตโคเนื้อและเนื้อโคฮาลาลที่ได้มาตรฐาน บนฐานเศรษฐกิจ BCG เกษตรกรมีความมั่นคงทางอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้วิถีสู่พัฒนาธรรมอย่งยั่งยืน ภายในปี 2573”
- **พันธกิจ (Mission):**
 - 1. พัฒนาและยกระดับประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรกรให้ดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพ
 - 2. ส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานการผลิตเนื้อโคให้สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขอนามัย โดยเชื่อมโยงการพัฒนาตั้งแต่ระดับฟาร์ม โรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐาน และเขียงสะอาดต้นแบบ เพื่อยกระดับคุณภาพตลอดห่วงโซ่อุปทาน
 - 3. พัฒนาระบบตลาดและการบริหารจัดการโคเนื้อแบบบูรณาการ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อเชื่อมโยงการซื้อขาย ขยายช่องทางตลาด และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
 - 4. ส่งเสริมการพัฒนาโคเนื้อภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากของเสียในระบบการผลิต และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความยั่งยืนในภาคปศุสัตว์
- **เป้าประสงค์ (Goal/Objective):**
 - 1. การผลิตมีประสิทธิภาพและเกษตรกรมีความมั่นคง
เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ให้มีผลผลิตและคุณภาพสูงขึ้น พร้อมทั้งยกระดับรายได้และความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2. เนื้อโคมีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัยตลอดห่วงโซ่
พัฒนาระบบการผลิตเนื้อโคให้ได้มาตรฐาน สะอาด ปลอดภัย และสอดคล้องกับหลักฮาลาล โดยมีการเชื่อมโยงตั้งแต่ฟาร์ม โรงฆ่าสัตว์ และเขียงจำหน่ายอย่างเป็นระบบ

- 3. ระบบตลาดเข้มแข็งและแข่งขันได้
สร้างระบบตลาดโคเนื้อที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงการซื้อขายด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพิ่มช่องทางการตลาด และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรและผู้ประกอบการ
- 4. เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานพหุวัฒนธรรม
ส่งเสริมระบบการผลิตและการตลาดโคเนื้อที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศาสนา และวัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการยอมรับ มีส่วนร่วม และขยายผลได้อย่างยั่งยืน
- 5. เกิดการใช้ประโยชน์จากของเสียและสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทาง BCG
ส่งเสริมการนำมูลโคไปแปรรูปเป็น มูลโคตากแห้งเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก อย่างเป็นระบบ มีการรวบรวม แปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า ลดของเสียในฟาร์ม และสร้างรายได้เสริมให้เกษตรกรอย่างยั่งยืน

• ส่วนที่ 4: ประเด็นการพัฒนา (Strategic Issues / Development Directions)

ระบุประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เช่น:

จากการวิเคราะห์สถานการณ์และบริบทพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคเนื้อ โดยมุ่งเน้นการบูรณาการตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ครอบคลุมการผลิต เทคโนโลยี ตลาด และการพัฒนาคน ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ 1: การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้ออย่างยั่งยืน

- การส่งเสริมการผลิตโคเนื้อเพื่อรองรับตลาดเฉพาะ (Niche Market - ฮาลาล/พิธีกรรมทางศาสนา) มุ่งพัฒนาเกษตรกรที่มีศักยภาพ (20–100 ตัว) ให้ผลิตลูกโคคุณภาพ รองรับความต้องการในเทศกาลสำคัญทางศาสนา และตลาดโคเนื้อฮาลาล โดยตั้งเป้าหมายการผลิตลูกโคไม่น้อยกว่า 60,000 ตัวต่อปี

- การยกระดับประสิทธิภาพการสืบพันธุ์และสุขภาพสัตว์ สนับสนุนเกษตรกรรายย่อย รวมถึงผู้เข้าร่วมโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ (ธคก.) ให้เข้าถึงระบบบริการสุขภาพสัตว์เชิงรุก การผสมเทียม และการจัดการฟาร์มที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มอัตราการให้ลูกตามเป้าหมาย “3 ปี ได้ลูกโค 2 ตัว”

ประเด็นการพัฒนาที่ 2: การยกระดับมาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานและห่วงโซ่การผลิต

- การพัฒนาและกำกับดูแลโรงฆ่าสัตว์ขนาดเล็กให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมโรงฆ่าสัตว์ระดับชุมชน (กำลังการผลิต 1 ตัว/วัน) ให้มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ และสอดคล้องตามหลักศาสนา (ฮาลาล) เพื่อรองรับการบริโภคในพื้นที่อย่างปลอดภัย

การพัฒนาเชิงจำหน่ายเนื้อสัตว์ต้นแบบ สร้างและยกระดับจุดจำหน่ายเนื้อสัตว์ให้มีมาตรฐาน สุขอนามัย เป็นแหล่งจำหน่ายเนื้อโคคุณภาพ และเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่พื้นที่อื่น

ประเด็นการพัฒนาที่ 3: การพัฒนาระบบตลาดและการเชื่อมโยงการค้า

- การพัฒนาแพลตฟอร์มตลาดออนไลน์โคเนื้อเขต 9 จัดทำระบบตลาดดิจิทัล (Region 9 Online Platform) เป็นศูนย์กลางการซื้อขายโคมีชีวิตและผลิตภัณฑ์เนื้อโค เชื่อมโยงเกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคโดยตรง

ยกระดับมาตรฐานสุขอนามัย

มาตรฐานเชิง

สถานที่จำหน่ายหมูสะอาดเป็นจุดเริ่มต้นของความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

การควบคุมคุณภาพ

การควบคุมคุณภาพของเนื้อโคในโรงฆ่าสัตว์คุณภาพสูง และปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค

การส่งเสริมสุขอนามัย

การส่งเสริมสุขอนามัยของผู้จำหน่ายเนื้อโคให้ผู้บริโภคอย่างปลอดภัย

• การสร้างเครือข่ายตลาดและพันธมิตรทางธุรกิจ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง ขยายช่องทางตลาด และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นการพัฒนาที่ 4: การสร้างมูลค่าเพิ่มและการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

• การบริหารจัดการมูลโคและของเหลือใช้ทางการเกษตร ส่งเสริมการแปรรูปมูลโคเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ทั้งแบบตากแห้งและแบบแปรรูปเพิ่มมูลค่า เพื่อลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนแนวทางการผลิตตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

ส่วนที่ 5: แผนงานและโครงการ (Action Plan)

การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 9 มุ่งเน้นการบูรณาการ "มิติด้านศาสนา" เข้ากับ "นวัตกรรมการจัดการ" เพื่อแก้ปัญหาการชะลอตัวของภาคปศุสัตว์ และสร้างความมั่นคงที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรรายย่อย โดยมีรายละเอียดแผนงานและโครงการสำคัญดังนี้

ตารางแผนปฏิบัติการ (Action Plan Table) ประจำปี พ.ศ. 2569 – 2573

ประเด็นการพัฒนา	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด (KPI)	เป้าหมาย (ปี 1-5) งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. เพิ่มขีดความสามารถการผลิตโคเนื้อและลดต้นทุน	โครงการยกระดับการจัดการฟาร์มที่ดี ควบคู่การพัฒนาระบบสุขภาพโคเนื้อครบวงจร	1) พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ ≥ 100 ไร่ 2) ฟาร์มได้มาตรฐาน GFM ราย 3) ระบบสุขภาพโคเนื้อ ≥ 100 ฟาร์ม 4) ครบวงจร	ปี 1: เริ่มดำเนินการ 100 ราย ปี 2-3: ขยายผล $\geq 150-200$ ราย ปี 4-5: ครอบคลุม ≥ 300 ราย และยั่งยืน	1,317,350 บาท สนง.ปศข./ สนง.ปศจ./ศวอ.
2. ยกระดับมาตรฐานสินค้าและความปลอดภัยอาหาร (ปลายน้ำ)	โครงการยกระดับมาตรฐานสุขอนามัยตลาดเนื้อโค (เชียงใหม่) โคต้นแบบ	1) สถานที่ผ่านมาตรฐาน $\geq 80\%$ 2) ผู้ประกอบการผ่านอบรม ≥ 30 ราย 3) ปรับปรุงสถานที่ $\geq 80\%$ 4) มีเชียงใหม่ต้นแบบ ≥ 20 แห่ง	ปี 1: พัฒนา 20 แห่ง ปี 2-3: ขยาย $\geq 40-60$ แห่ง ปี 4-5: ครอบคลุมทั้งจังหวัด $\geq 80\%$	388,950 บาท สนง.ปศข./ สนง.ปศจ.
3. พัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร	โครงการเพิ่มมูลค่าของเสียและลดการปล่อยก๊าซ	1) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม 2) ได้รับการอบรมลดการปล่อยก๊าซ	ปี 1: อบรม 80 ราย / สนับสนุน 80 ราย	1,600,000 บาท สนง.ปศข./ สนง.ปศจ.

หลักของกลุ่มจังหวัด (มุ่งสู่ BCG / ปศุสัตว์ สีเขียว)	เรือนกระจกจาก การเลี้ยงโคเนื้อใน พื้นที่จังหวัดสงขลา	จัดการมูลสัตว์ ≥ 80 ราย	ปี 2: ขยายผล สะสม ≥ 120 ราย	• อบรม 73,850 บาท	
		2) จำนวนเกษตรกรที่ ได้รับการสนับสนุน	ปี 3: ขยายผล สะสม ≥ 160 ราย	• Solar Dome 1,477,800 บาท	
		โรงเรือนตากมูล (Solar Dome) ≥ 80 ราย	ปี 4: ขยายผล สะสม ≥ 200 ราย		
			ปี 5: ครอบคลุม ≥ 250 ราย และเกิด เครือข่ายปศุสัตว์สีเขียวระดับจังหวัด		
4. พัฒนาระบบ ตลาดและการ เชื่อมโยงการค้า	โครงการพัฒนา แพลตฟอร์มตลาด โคเนื้อออนไลน์ เขต 9	1) มีแพลตฟอร์มใช้ งานจริง 1 ระบบ	ปี 1: พัฒนา ระบบ	-	สนง.ปศข./ สนง.ปศจ.
		2) จำนวนผู้ใช้งาน ≥ 500 ราย	ปี 2: ทดลองใช้ ≥ 200 ราย		
		3) มูลค่าการซื้อขาย ผ่านระบบ ≥ 10 ล้านบาท/ปี			

- แผนงาน (Program): กลุ่มของโครงการที่มุ่งเป้าประสงค์เดียวกัน
- โครงการ (Project): งานที่ต้องทำให้สำเร็จภายในระยะเวลาและงบประมาณที่กำหนด

ส่วนที่ 6: การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์โคเนื้อ ปศุสัตว์เขต 9 ประจำปี พ.ศ. 2569–2571 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด สามารถปรับปรุงแก้ไข ปัญหาได้อย่างทันท่วงที และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานดังนี้

6.1 กรอบแนวคิดการติดตามและประเมินผล

ใช้แนวคิด Results-Based Management (RBM) และ PDCA (Plan–Do–Check–Act) โดย เชื่อมโยงการประเมินผลใน 3 ระดับ ได้แก่

- 6.1.1 ระดับผลผลิต (Output): ผลงานที่เกิดขึ้นจากโครงการ
- 6.1.2 ระดับผลลัพธ์ (Outcome): การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร/ระบบการผลิต
- 6.1.3 ระดับผลกระทบ (Impact): ผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

6.2 ตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผล (Key Performance Indicators: KPI)

6.2.1 ระดับผลผลิต (Output)

- (1) จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ราย)
- (2) จำนวนฟาร์มที่ได้รับการพัฒนา/รับรองมาตรฐาน (GFM/GAP)
- (3) จำนวนเชิงดินแบบ (แห่ง)
- (4) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุน Solar Dome (ราย)

6.2.2 ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

- (1) ร้อยละของฟาร์มที่มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น
- (2) ต้นทุนการผลิตลดลง (%)
- (3) รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น (%)
- (4) ร้อยละของสถานที่จำหน่ายเนื้อโคที่ผ่านมาตรฐานสุขอนามัย

6.2.3 ระดับผลกระทบ (Impact)

- (1) มูลค่าทางเศรษฐกิจของโคเนื้อในพื้นที่เพิ่มขึ้น
- (2) ความมั่นคงทางอาชีพของเกษตรกร (เชิงคุณภาพ/รายได้เฉลี่ย)
- (3) ปริมาณการลดของเสีย/การใช้ประโยชน์มูลโค (%)
- (4) ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อเนื้อโคในพื้นที่

6.3 ระบบและเครื่องมือในการติดตาม

- 6.3.1 ระบบรายงานผลการดำเนินงานรายเดือน/รายไตรมาส (Progress Report)
- 6.3.2 การใช้ แพลตฟอร์มข้อมูลดิจิทัลของปศุสัตว์เขต 9 ในการบันทึกและติดตามข้อมูล
- 6.3.3 การลงพื้นที่ติดตาม (Field Monitoring) โดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ
- 6.3.4 การจัดประชุมติดตามผล (Review Meeting) ระดับเขต/จังหวัด

6.4 กระบวนการติดตามและประเมินผล

ระยะเวลา	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ
รายเดือน	ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ	สนง.ปศอ./สนง.ปศจ.
รายไตรมาส	รายงานผลและวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค	สนง.ปศจ./สนง.ปศข.9
กลางปี (Mid-term Review)	ประเมินผลความก้าวหน้าและปรับแผน	สนง.ปศข.9
สิ้นปี (Final Evaluation)	สรุปผลสัมฤทธิ์และบทเรียน	สนง.ปศข.9 / กรมปศุสัตว์

6.5 กลไกการกำกับ ติดตาม และรายงานผล

- 6.5.1 จัดตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โคเนื้อระดับเขต
- 6.5.2 แต่งตั้ง คณะทำงานระดับจังหวัด รับผิดชอบติดตามโครงการ
- 6.5.3 รายงานผลต่อผู้บริหารระดับเขตและกรมปศุสัตว์เป็นระยะ
- 6.5.4 บูรณาการข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อปท. และภาคเอกชน

6.6 การนำผลการประเมินไปใช้

- 6.6.1 ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนงาน/โครงการในปีถัดไป
- 6.6.2 ใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเป้า (Targeted Budgeting)
- 6.6.3 ใช้ในการขยายผล Best Practice ไปยังพื้นที่อื่น
- 6.6.4 ใช้สื่อสารสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.7 การบริหารความเสี่ยงในการดำเนินงาน

- 6.7.1 ความเสี่ยงด้านงบประมาณไม่เพียงพอ → ปรับแผน/บูรณาการงบ
- 6.7.2 ความเสี่ยงจากโรคระบาดสัตว์ → เพิ่มระบบเฝ้าระวังเชิงรุก
- 6.7.3 ความเสี่ยงด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกร → ใช้เครือข่ายผู้นำชุมชน
- 6.7.4 ความเสี่ยงด้านข้อมูล → พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง

แผนงานและโครงการ

การจัดการฟาร์ม

การพัฒนาฟาร์มเพื่อประสิทธิภาพการผลิต
สูงสุดและยั่งยืน

ระบบสุขภาพ

การส่งเสริมระบบสุขภาพโคเพื่อการผลิตที่มี
คุณภาพและปลอดภัย

การพัฒนาระบบ

การพัฒนาระบบการจัดการที่ทันสมัยเพื่อการผลิต
ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

พัฒนาแพลตฟอร์มตลาดโคเนื้อออนไลน์เขต 9

แพลตฟอร์มการค้า

แพลตฟอร์มนี้จะเชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้ซื้อและ
สร้างโอกาสการขายออนไลน์

การสร้างเครือข่าย

การพัฒนาเครือข่ายตลาดจะช่วยให้เกษตรกรเข้าถึง
ลูกค้าได้มากขึ้น

การขายออนไลน์

การขายออนไลน์จะเพิ่มช่องทางให้เกษตรกรในการ
สร้างรายได้มากขึ้น

แผนยุทธศาสตร์
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

แผนยุทธศาสตร์
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ